

Aleg. 9.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o dalszych czynnościach w sprawie konwersyi długu indemnizacyjnego i w sprawie urządzenia administracyi pożyczek krajowych.

Wysoki Sejmie!

Nawiązując do naszego sprawozdania z czynności w sprawie konwersyi długu indemnizacyjnego z dnia 14. kwietnia 1893, L. 19.402, przedłożonego na ostatniej sesyi Wysokiemu Sejmowi, przyjętego do wiadomości uchwałą z d. 20. maja 1893. mamy zaszczyt przedłożyć Wysokiemu Sejmowi następujące sprawozdanie z dalszego toku tych czynności:

Od dnia 1. maja 1893 począwszy, przeszły wszystkie zobowiązania i korzyści funduszów indemnizacyjnych na fundusz krajowy. Przedewszystkiem miał Wydział krajowy w tym okresie czasu spłacić wszystkie te obligacye indemnizacyjne, które do konwersyi zgłoszone nie zostały, wraz z odsetkami za ostatnie półrocze. Wyплаты te uskutecznił Wydział krajowy z pomocą trzech i pół miliona złotych, które w gotówce od Unionbanku w pierwszych dniach maja otrzymał. Dalszą czynnością była wymiana kwitów tymczasowych na obligacye definitywne i wypłata półrocznych 4% odsetek od nominalnej wartości wydawanych obligacyi. Ponieważ była Kasa indemnizacyjna miała za zadanie wypłatę wyżej wymienionych ekwiwalentów i odsetek i ponieważ w lokalu tej Kasy nie było odpowiedniego miejsca na uskutecznienie tej wymiany, odbyła się ta czynność w osobnem lokalu przez exponowanych osobno w tym celu urzędników Kasy. Z końcem maja można było już ten dział Kasy zwinąć i resztę czynności przenieść do byłej Kasy indemnizacyjnej, która tymczasem uporała się już z większą częścią sobie przeznaczonych czynności.

Kasa ta, będąca filią Kasy krajowej, wobec tego, że z dniem 1. maja 1893 fundusze indemnizacyjne istnieć przestały, została uchwałą z dnia 14. kwietnia 1893, L. 18.701 nstanowioną „Kasą pożyczek krajowych“. Filii tej dotowanej podobnie jak dotychczas przez Kasę krajową i tworzącej z nią jedną całość, zdane zostały oprócz pożyczki konwersyjnej także wszystkie inne pożyczki krajowe, tak że obecnie przeznaczeniem jej jest:

- a) wypłacać zapadłe kupony od obligacyi pożyczek krajowych wszystkich emisyi,
- b) spłacać wylosowane obligacye tych pożyczek,
- c) winkulować i dewinkulować przedłożone jej w tym celu obligacye,
- d) załatwiać wszystkie czynności kasowe, mające związek z funduszami pożyczkowymi, poruczone jej przez Wydział krajowy.

Oprócz tego zadaniem tej Kasy jest wyrównanie wszystkich zobowiązań funduszków indemnizacyjnych, jak również pobór wszelkich należności na rachunek tych funduszków.

Podobnie jak i przy funduszach indemnizacyjnych, likwiduje obecnie Kasa wypłaty, odnosząca się obecnie do wszystkich pożyczek krajowych na podstawie ksiąg kredytowych — Oddział Rachunkowy zaś dokonuje kontroli zapomocą późniejszej relikwidacyi w tych samych księgach.

Przez maj i pół czerwea zajęta była Kasa pożyczek likwidowaniem i uskutecznianiem wypłat funduszków indemnizacyjnych. Bardzo znaczna część obligacyi, nie zgłoszonych do konwersyi, została w tym okresie czasu zgłoszoną do wypłaty. Zgłoszenia dalsze odbywały się już w znacznie zwolnionem tempie — i dziś niewypłacony dług indemnizacyjny wynosi jeszcze razem 827.710 zł. 65 et. tj. w obligacyach 225.025 zł. 50 et., w odsetkach 602.685 zł. 15 et.

Po uskutecznieniu wypłat zgłoszonych w maju i czerwcu, zajęła się Kasa pożyczek krajowych winkulowaniem obligacyi nowej pożyczki, która to czynność musiała być uskutecznioną do dnia 1. sierpnia 1893, to jest do dnia pierwszego losowania.

Równocześnie z temi czynnościami Kasy, zajmował się Oddział Rachunkowy relikwidacyą wypłat indemnizacyjnych, poczynionych przez Kasę pożyczek krajowych w celu umorzenia niezgłoszonego do konwersyi długu indemnizacyjnego i relikwidacyą nadesłanych przez Unionbank albo przez jego zastępstwa efektów indemnizacyjnych, mających służyć na pokrycie wartości nowo wydanych obligacyi konwersyjnych. Czynności te, nie mogące czekać, terminowe, wymagały czasowego wzmocnienia sił tak Kasy, jak i Oddziału Rachunkowego i mogły być dokonane na czas tylko przy wyjątkowej pracy zajętych przy nich funkcyonaryuszów.

Już podczas zarządu funduszami indemnizacyjnymi, miał Wydział krajowy sposobność zauważyć, że załatwianie spraw, odnoszących się do wypłat odsetek i ekwiwalentów za obligi, z zatrzymaniem wszelkich norm urzędowych, wskazanych dotychczasowymi instrukcjami, odbijało się na pośpiechu w załatwianiu tych spraw. To też po zgromadzeniu w Kasie filialnej wszystkich pożyczek krajowych, kiedy Kasa ta mając sobie oddane czynności, odnoszące się do oprocentowania i umorzenia funduszu sięgającego blisko 40 milionów złotych, przybrała charakter instynctyi ściśle finansowej, uważał Wydział krajowy za stosowne, przez wydanie odpowiedniej instrukcyi umożliwić jej załatwianie wszelkich wypłat w czasie jak najkrótszym.

Przewodnią myślą instrukcyi było pozostawienie Kasie wolnej ręki we wszystkich jej czynnościach czysto manipulacyjnych — oczywiście z zachowaniem wszelkiej jak najdokładniejszej kontroli — a zastrzeżenie ingerencyi Wydziału krajowego tylko w tych wypadkach, w których ona koniecznie jest potrzebną. Na podstawie tej instrukcyi otrzymała Kasa upoważnienie do winkulowania i dewinkulowania obligacyi pożyczek krajowych we własnym zakresie działania, z obowiązkiem odnoszenia się do Wydziału krajowego tylko w tych wypadkach, gdyby zachodziła wątpliwość, czy dewinkulacya nie narusza w czemkolwiek praw przez nią zastrzeżonych.

Otrzymała również Kasa upoważnienie do wysyłania należności za nadesłane pocztą wylosowane obligacye i kupony, po zalikwidowaniu, z własnym tylko rachunkiem, na koszt i niebezpieczeństwo nadsyłającego, nawet w tych wypadkach, jeżeliby razem z efektami nie nadesłano kwitu na gotówkę, wymaganego przez dawniejszą instrukcyę. Na podstawie tych instrukcyi, w wypadkach, gdyby kwitu nie nadesłano, zwracano się naprzód do strony o nadesłanie kwitu poczem dopiero następowała wysyłka należnej kwoty, ze szkodą dla strony, powstałą ze zwłoki i szkodą dla Wydziału krajowego, powstałą z tego powodu, że cała ta manipulacya przysparzała czynności Marszałkowi krajowemu, biurowi koncepcyowemu, kasie i ekspedyturze. Nowa instrukcyja wychodzi z tego założenia, że efekt nadesłany i receptis pocztowy na nadaną z Kasy wysyłkę pieniężną, stanowią dostateczny dowód dla Kasy.

Od obligacyi winkulowanych wypłaca się odsetki za kwitami, a względnie arkuszami płatniczymi i kwitami — kupony zaś od chwili zawinkulowania zostają w przechowaniu kasy. Według dotychczasowej praktyki dołączała kasa przy likwidowaniu każdej półrocznej raty takich odsetek odpowiedni kupon do kwitu, poczem tak uzupełniony kwit stanowił alegat dziennika. Mogło się

tak dźiać przy dotychczasowych pożyczkach — ogólna bowiem ilość obligacyi winkulowanych w tych pożyczkach była stosunkowo mała i takie dołączanie kuponu do każdego kwitu nie przedstawiało wielkich trudności — przy nowej jednak pożyczce, gdzie ilość obligacyi winkulowanych wynosi więcej, niż ilość wszystkich obligacyi dawnych pożyczek, manipulacya ta byłaby zanadto uciążliwą i wymagałaby odstawienia do niej wyłącznie jednego funkcyonaryusza kasowego. Nowa instrukcyja poleca zatem kasie przechowywanie kuponów przez cały czas, przez który winkulun istnieje, pod kluczem swoim i pod kluczem oddziału Rachunkowego i niszczenie całej odpowiedniej seryi kuponów dopiero wtedy, gdy przychodzi do dewinkulacyi obligacyi. Przepis ten, nie nchybając wymaganiom należytej kontroli, upraszcza czynność i zmniejsza ją w znacznym stopniu.

Kasa pożyczek krajowych obowiązana jest prowadzić następujące dzienniki:

- 1) dziennik główny wszystkich pożyczek krajowych;
- 2) dziennik uzupełniający na wyplacony ekwiwalent za obligacye pożyczki krajowej z roku 1893;
- 3) taki sam dziennik na odsetki;
(Sumy tych dwóch dzienników 2) i 3) mają przechodzić do dziennika głównego.)
- 4) dziennik depozytowy wszystkich pożyczek.

Wszystkie dzienniki Kasy pożyczek krajowych mają się koncentrować w głównych dziennikach Kasy krajowej.

Dnia 1. sierpnia 1893 odbyło się pierwsze losowanie pożyczki krajowej z r. 1893 wraz z losowaniami wszystkich innych pożyczek z wyjątkiem wypowiedzianej na 1. listopada 1893 pożyczki z r. 1885.

Przy losowaniu tem wyciągnięto według planu amortyzacyjnego kwotę 188.500 koron.

Przygotowania do losowania, zasadzające się na wrzuceniu do urn karteczek z numerami obligacyi, odbywało się komisyjonalnie wobec zastępcy rządowego i trwały kilka dni.

Nadmienić tu musimy, że na prośbę Konsoreyum finansującego pożyczkę, zarządziliśmy konfekcyę dodatkową 1000 sztuk obligacyi po 100 koron i puściliśmy je w obieg w zamian za ściągnięta z obiegu odpowiednią ilość obligacyi wyższych seryi.

Również celem obdzielenia gmin obligacyami pożyczki krajowej, powstałymi z konwersyi obligów indemnizacyjnych, wycofano z obiegu pewną ilość obligacyi wyższych seryi a w zamian za nie emitowano odpowiednią ilość zapasowych obligacyi niższych kategori.

Zmiany te w stosunku seryi zostały uwzględnione przy obrachowywaniu stosunku sztuk, jakie miały być wylosowane, tak, że prawdopodobieństwo wylosowania w żadnej seryi nie uległo jakiegokolwiek bądź zmianie.

Wynik losowania został ogłoszony w dziennikach krajowych i zagranicznych, jak tego wymagały warunki kontraktu, oprócz tego zaś rozdzielił Wydział krajowy znaczną część wykazów losowania władzom państwowym i autonomicznym w kraju, konsystorzom, komendom korpuśnym, bankom etc.

Wylosowane obligacye i kupony nowej pożyczki wyplaćają oprócz Kasy pożyczek krajowych we Lwowie:

- 1) w Krakowie powiatowa Kasa oszczędności, jako zastępstwo Banku krajowego,
- „ Galic. Bank dla handlu i przemysłu,
- „ Dom bankowy A. Mendelsburga;

- 2) w Pradze Živnosteńska Banka pro Cechy a Moravu,
„ Escompte-Bank;
- 3) w Wiedniu Unionbank;
- 4) w Tryeście filia Unionbanku;
- 5) w Berlinie Mendelssohn et Comp.,
„ Robert Warschauer et Comp.;
- 6) w Hamburgu, Norddeutsche Bank;
- 7) w Frankfurcie nad Menem Deutsche Effecten- und Wechsel-Bank,
„ Bracia Bethman.

Instytucye te otrzymują stosowną dotacyę do wyrachowania — tytułem zaś wynagrodzenia za uskutecznianie wypłat otrzymują instytucye zagraniczne, t. j. berlińskie, hamburskie i frankfurckie po $\frac{2}{10}\%$, inne wszelkie po $\frac{1}{10}\%$ prowizyi.

Rachunek z konsoreyum finansującym pożyczkę, a reprezentowanym przez wiedeński Unionbank, może być uważany za ukończony.

Uchwałą z dnia 28. grudnia 1893 L. 65046 postanowił Wydział krajowy przesłać temuż Bankowi obrachunek całej operacyi zestawiony na podstawie ksiąg kontowych i dzienników kasowych, po dzień uchwały.

Rachunek ten przedstawia się w ostatecznych cyfrach jak następuje:

1) Należytość funduszu krajowego:

a) za 58,850.000 koron w obligacyach nowej pożyczki po kursie 91:50	26,923.875 zł. — et.
b) zwrot 4% półrocznych odsetek od tej sumy, które Wydział krajowy obowiązany jest wypłacać przy wymianie kwitów na obligacye	588.500 „ — „
c) zwrot kosztów wydanych na pierwszy nakład kwitów tymczasowych, zniszczony na życzenie Unionbanku	694 „ 83 „
razem	27,513.069 zł. 83 et.

2. Na rachunek tej należytości złożył Unionbank:

a) obligacyami idemnizacyjnymi i kuponami od nich za ostatnie półrocze, w zalikwidowanej przez kasę i sprawdzonej przez Oddział Rachunkowy kwocie	22,734.178 zł. 77 $\frac{1}{2}$ et.
b) milion złotych obligacyami nowej pożyczki odstąpiony Wydziałowi krajowemu dla funduszu pod jego zarządem zostających po kursie 92:25	922.500 „ — „
c) gotówką na wypłaty majowe	3,500.000 „ — „
d) oprócz tego przypisano na dobro Unionbanku 4% półroczne odsetki od obligacyi przesyłanych mu w zamian za kwity tymczasowe w kwocie	360.452 „ — „
e) odsetki 5% od rachunku bieżącego za czas od 15. lipca do 31. sierpnia 1893 w kwocie	10 „ 98 „
razem	27,517.141 zł. 75 $\frac{1}{2}$ et.

Z porównania tych kwot wypada, że Unionbank ma do żądania od funduszu krajowego kwotę 4.071 zł. 92 $\frac{1}{2}$ ct.

Wynik ten różni się od wyniku rachunku zestawionego przez Unionbank o kwotę 306 zł. 91 $\frac{1}{2}$ na niekorzyść tegoż Banku. Różnica ta daje się wytłumaczyć tem, że Unionbank nadsyła-
jąc ściągnięte efekta indemnizacyjne, obrachowywał odsetki od całych przesyłek, które wynosiły
nieraz po kilka milionów. W ten sposób wszystkie ułamki centów, które przy likwidowaniu
każdej pozycji z osobna liczą się na korzyść Kasy, przy takim ogólnem obrachowaniu uzupeł-
niały się do całości i wytworzyły wyżej wymienioną, dość pokaźną sumę.

Oprócz tego wyszły na jaw usterki przy likwidowaniu, pociągające za sobą nadpłaty z fun-
duszu indemnizacyjnego — usterki te jednak wynoszą razem stosunkowo bardzo małą kwotę,
(mianowicie 425 zł. 25 ct., 25 zł. 99 ct., 11 zł. 81 ct., 23 zł. 62 ct., 2 zł. 36 ct. i 283 zł. 50 ct.),
a przytem jest wszelka nadzieja, że nadpłacone kwoty w całości zwrócone zostaną.

Wyżej wymienioną uchwałą postanowił także Wydział krajowy zwrócić Unionbankowi resztę
złożonej przez Konsoreyum kaucyi, zabezpieczającej dopełnienie zobowiązań tegoż Konsoreyum.

Koszta konfekeyi obligacyi pożyczki krajowej z r. 1893 łącznie z wszystkimi kosztami
zaciągnięcia pożyczki, dobrania sił pomocniczych do likwidacyi i relikwidacyi i t. p. wynoszą
razem kwotę 28.080 zł. 02 ct.

Kwota ta powinna być zmniejszoną o kwotę 5024 zł. 97 ct. stanowiącą zaoszczędzenie
wydatków na administracyę długu indemnizacyjnego — co jest tem słuszniejsze, że w podanej
wyżej ogólnej kwocie znajdują się wydatki na opłacenie komisji kontrolującej konfekeyę, na
opłacenie funkcyonariuszów, przyjętych z powodu nawalu pracy w rozmaitych fazach operacyi
konwersyjnej, na remuneracye i t. d. Po odtrąceniu tej kwoty przedstawia się jako koszta za-
ciągnięcia pożyczki i konfekeyi kwota 23.055 zł. 03 ct., która świadczy iż przy zaciągnięciu
pożyczki i przeprowadzeniu całej operacyi staraliśmy się o możliwą oszczędność.

Według przyjętego przez Wysoki Sejm programu uregulowania stosunków skarbu krajowego
przez konwersyę długu indemnizacyjnego, mają być zwyżki, przez tę operacyę uzyskane, obró-
cone na spłatę dotychczasowych emisyjnych pożyczek, tudzież pożyczki krótkoterminowej, za-
ciągniętej z funduszu propinacyjnego. Gdy ta ostatnia pożyczka jest oprocentowana na cztery od-
sta, zaś dawne pożyczki emisyjne z wyjątkiem 6 $\frac{1}{2}$ % z r. 1873 i 4 $\frac{1}{2}$ % z r. 1891, po 4 $\frac{1}{2}$ od sta —
przeto przeprowadził Wydział krajowy rokowania z e. k. Dyrekeyą funduszu propinacyjnego
o odroczenie spłaty pożyczki w tym funduszu zaciągniętej, ażeby za to przyspieszyć spłatę po-
życzek wyżej oprocentowanych. Rokowania te odniosły częściowy skutek — z sumy bowiem
1,650.000 zł. zażądała e. k. Dyrekeya funduszu propinacyjnego zwrotu kwoty 650.000 zł. w ter-
minie 15. czerwca 1893 co też spleconem zostało, — reszta zaś t. j. jeden milion zł. spłacić
ma Wydział krajowy z końcem roku 1894. Skutkiem tego dalsze zwyżki i zapasy kasowe
w roku 1893 mogły być użyte na spłatę dawnych długów. Nie mogąc spodziewać się zebrania
większych zapasów przed dniem 1. listopada 1893 — a będąc co do terminu wypowiedzienia po-
życzek związanym terminami wypłaty kuponów — mógł Wydział krajowy na razie wypowiedzieć
taką tylko pożyczkę, na której spłatę w terminie 1. listopada 1893 zapas kasowy mógł być za-
pewniony. Taką była pożyczka roku 1885, której kapitał dłużny wynosił razem z restantami
321.600 zł.

Porozumiawszy się zatem pisemnie z członkami Komitetu doradczego, przez Wysoki Sejm ustanowionego i otrzymawszy od wszystkich przychylną opinię, wypowiedział Wydział krajowy wyżej wymienioną pożyczkę uchwałą z dnia 27. lipca 1893 L. 31236 z terminem spłaty na dzień 1. listopada 1893. Od dnia tego rozpoczęła się też rzeczywiście spłata i w dniu, w którym niniejsze sprawozdanie piszemy, pozostaje jeszcze tylko niezgłoszonych do spłaty obligów za 72.300 zł. w. a.

Na podstawie umowy zawartej z c. k. Rządem z powodu konwersyi długu indemnizacyjnego, spłacić ma fundusz krajowy skarbowi państwa tytułem bonifikacyi podatku dochodowego od kuponów indemnizacyjnych razem kwotę 347.989 zł. 30 ct. Spłata tej kwoty została w myśl ułożonej przez Wydział krajowy, a przez c. k. Rząd przyjętej tabeli rozłożoną na kwartalne coraz zmniejszające się raty płatne poczynawszy od 1. października 1893 aż do 1. października 1897. Raty te potrącane są od równocześnie wypłacanych rat subwencyi rządowej, płaconej z tytułu zobowiązań państwa względem byłych funduszków indemnizacyjnych.

Na rok 1894 przypada spłacić według wyżej wymienionej tabeli kwotę 112.177 zł. 47 ct.

W preliminarzu budżetu na rok 1894 wstawił Wydział krajowy w dwóch pozycyach, t. j. w rubryce II. poz. 19 i poz. 24e koszta administracyi funduszu pożyczki krajowej z roku 1893. W poz. 19 przedstawiają się te koszta jako koszta powiększenia etatu Kasy krajowej — w poz. 24 jako ryczałt na dyurna dla Oddziału rachunkowego, na placę registratora i woźnego.

W ostatnich latach zarząd funduszków indemnizacyjnych ko ztował kwotę około 20.000 zł. na rok 1893 koszta tego zarządu były prelininowane na kwotę 21.000 zł., w którą wliczone były koszta judykatury, płacone c. k. Namiestnictwu w kwocie 5.000 zł. Przy Zarządzie funduszków indemnizacyjnych zajęty był jeden urzędnik conceptowy, czterech urzędników rachunkowych, zajętych w Oddziale rachunkowym funduszków, pięciu urzędników rachunkowych zajętych w Kasie, jeden urzędnik Kasowy i pewna ilość dyurnistów, przydzielana tak do Oddziału rachunkowego, jak i do Kasy i zwiększana lub też zmniejszana w miarę potrzeby. Za urzędników rachunkowych, użytych przy funduszach indemnizacyjnych, płaciły te fundusze zastępców, przydzielanych do Oddziału rachunkowego.

Według obecnego projektu koszta administracyi funduszu pożyczki krajowej z roku 1893 i wszystkich dawnych pożyczek emisyjnych, tudzież koszta połączone ze ściąganiem reszty zaległości funduszków indemnizacyjnych, nie rachując już owych 5.000 zł., płaconych za judykaturę, których w budżet na rok 1894 nie wstawiamy z powodu przyrzeczonego wniesienia projektu rządowego w przeniesieniu tej judykatury na c. k. Sądy wynosić będą mniej niż dotychczas wynosiły koszta administracyi funduszami indemnizacyjnymi, a zatem znacznie mniej, niż kosztuje zarząd innymi podobnymi funduszami.

Koszta powiększenia etatu Kasy krajowej wynoszą 3.920 zł. rocznie -- ryczałt na dyurna, registratora i woźnego kwotę 4.505 zł. co czyni razem kwotę 8.425 zł., niższą o 7.575 zł. od kwoty prelininowanej na zarząd funduszami indemnizacyjnymi na rok 1893, — a o 12.575 zł. mniej, jeżeli policzymy cały dotychczasowy wydatek wraz z judykaturą t. j. 21.000 zł.

Obok czynności połączonych ze ściąganiem należności dawnych funduszków indemnizacyjnych, ma biuro Oddziału rachunkowego, któremu powierzona jest pożyczka r. 1893 obowiązek załatwiać wszelkie sprawy rachunkowe, odooszące się do wszystkich pożyczek krajowych, z któ-

rych to czynności relikwidacya, mająca na celu skontrolowanie wyplat poczynionych przez Kasę stanowi najpoważniejsze zajęcie. Obok relikwidacyi obowiązane jest to biuro zestawiać preliminarze i zamknięcia roczne tych pożyczek, wszystkie wykazy, jakich żąda komisya kontroli długu państwa, przygotowywać i przeprowadzać losowania, zestawiać wykazy losowania, sporządzać wykazy do inkontrowania, urgować sprawdzać i reponować kwity na wyplacone ekwiwalenty, sprawdzać i kontować dzienniki depozytów i. t. p.

Czynności tych jest bardzo wiele i bardzo różnorodnych. Wydział krajowy nie wylicza ich wszystkich sądząc, że wyliczenie powyższych wystarczy do usprawiedliwienia wobec Wysokiego Sejmu, iż zajęcie w Oddziale rachunkowym działu pożyczek 9 funkcyonaryuszów jest użyciem tylko tyłu sił, ile ich niezbędna wymaga potrzeba.

Ponieważ do zarządu dotychczasowych pożyczek przydzielonych było trzech funkcyonaryuszów rachunkowych, przypadnie na fundusz przez Wydział krajowy preliminowany opłacać 6 funkcyonaryuszów, którzy przydzieleni zostaną do biura rachunkowego pożyczkowego, czy też zastąpią w innych biurach Wydziału krajowego funkcyonaryuszów, w biurze pożyczek zajętych.

Co się tyczy personalu kasowego, ma Wydział krajowy dwojakie powody do upraszania Wysokiego Sejmu, aby wnioski co do stałego powiększenia etatu Kasy, przyjmując zechciał. Pierwszym powodem jest to, że Wydział krajowy nie może już więcej osłabiać Oddziału rachunkowego przez przydzielanie podobnie jak do biura rachunkowego pożyczek, także i do Kasy urzędników już wyrobionych a zastępowanie ich dyurnistami, na czem służba urzędowa cierpieć musi. Nie może także Wydział krajowy zajmować w Kasie dyurnistów, sprzeciwia się to bowiem wszelkim zasadom urzędowym, wymagającym, aby w Kasie zajęci byli tylko urzędnicy, posiadający kaucyą. To, że przy nawale pracy kasowej, w czasie operacyi konwersyjnej. Wydział krajowy, zmuszony do tego, używał do pracy w Kasie dyurnistów i że nie może ani ich zachowaniu się, ani aplikacyi zrobić żadnego zarzutu, zawdzięcza Wydział krajowy tylko szczęśliwemu doborowi tych ludzi. Nie uprawnia to jednakże Wydziału krajowego do czynienia prób, niezgodnych z przepisami należytej gospodarki administracyjnej.

Drugim powodem, przemawiającym za pomnożeniem etatu Kasy, są względy słuszności, nakazujące umożliwić odpowiedni awans także urzędnikom, zajęтым przy tak żmudnej i połączonej z taką odpowiedzialnością czynności, jaką jest praca Kasowa, urzędnikom, którzy właśnie w ostatnich czasach przy czynnościach z konwersyą połączonych, dali dowody niez mordowanej pracy i uzdolnienia. Etat Kasy krajowej zmieniony, w r. 1892 nie polepszył stosunków awansowych urzędników Kasy. Liczbę ogólną urzędników kasy pomnożył o 2 — a mianowicie: zamiast 4 adjunktów zostawił 3 a dodał oficyała, asystenta i praktykanta niższe posady, co do stosunków odnośnie do starszych urzędników nie zmieniło a jak doświadczenie okazało, stosunków młodszych urzędników nie polepszyło.

Awans urzędników kasowych, oddzielonych od etatu Oddziału rachunkowego, jest tak powolnym, iż obecnie w Kasie znajduje się kilku urzędników, którzy uzyskali już przed kilku laty trzecie dodatki pięcioletnie na tej samej posadzie. Gdyby ci sami urzędnicy przy ich zdolnościach i pracowitości byli się znajdowali w Oddziale rachunkowym, byłiby zajęli już dawno wyższe posady, niż te, które obecnie w Kasie zajmują. To samo odnosi się także i do młodszych urzędników Kasy, którzy pozostali w tyle za swoimi rówieśnikami z Oddziału rachunkowego. Ztąd poszło, że zamianowanie urzędnika rachunkowego urzędnikiem kasowym, będące dowodem większego zaufania, jest dla niego pogorszeniem sytuacji, objawiającem się w odjęciu mu szansy awansowania — do czego jeszcze dodać trzeba uciążliwy obowiązek złożenia kaucyi.

Czynności Kasy, a mianowicie samej Kasy krajowej, wzmogły się w ostatnim roku blisko o 40% — zwiększające się ciągle agendy Wydziału krajowego nie pozwalają na przypuszczenie, żeby czynności kasowe kiedykolwiek się zmniejszyły — objęcie zaś przed trzema laty w zarząd funduszów indemnizacyjnych, a obecnie zarząd pożyczki z r. 1893 przysporzyło Kasie tyle czynności, że o pozostawieniu jej etatu na tej stopie mowy być nie może,

Dla tego też pozwala sobie Wydział krajowy przedłożyć Wysokiemu Sejmowi projekt pomnożenia tego etatu.

Obecnie ma Kasa krajowa następujących urzędników: 1 dyrektora, 1 wicedyrektora, 1 kontrolora, 1 kasyera, 1 adjunkta, 1 oficyna, 1 asystenta i 1 praktykanta.

Wydział krajowy proponuje utworzenie czterech nowych posad. t. j. po jednej z każdej z czterech najniższych kategorii a zarazem proponuje dla kontrolora i kasyera, jako dla urzędników, na których spoczywa większa odpowiedzialność, podwyższenie pracy, dotychczas równej płacom adjunktów, o 200 zł. dla każdego, tak że płaca tych dwóch funkcyonaryuszów wynosić będzie po 1.400 zł. oprócz dodatku aktywalnego po 240 zł.

Wobec przedstawionego wyżej stanu rzeczy, wnosi Wydział krajowy :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

1. Sprawozdanie Wydziału krajowego o dalszych czynnościach, w sprawie konwersji długu indemnizacyjnego i w sprawie urządzenia administracji pożyczek krajowych, przyjmuje Sejm do wiadomości.

2. a) Sejm ustanawia następujący etat osób i plac personalu Kasy krajowej, wstawiając odpowiedni kredyt do budżetu krajowego na rok 1894 Rubr. II. poz. 19.

a) Dyrektor Kasy placa	2.000 zł.
dodatek aktywalny	360 „
b) Zastępa dyrektora, placa	1.600 „
dodatek aktywalny	300 „
c) Kontrolor, placa	1.400 „
dodatek aktywalny	240 „
d) kasyer, placa	1.400 „
dodatek aktywalny	240 „
e) 2 adjunktów, placa po 1.200 zł., dodatek aktywalny po 240 zł.	2.880 „
f) 2 oficynów, placa po 900 zł., dodatek aktywalny po 180 zł.	2.160 „
g) 2 asystentów, placa po 700 zł., dodatek aktywalny po 100 zł.	1.600 „
h) 2 praktykantów, placa po 600 zł.	1.200 „
i) woźny, placa	600 „
dodatek aktywalny	50 „
razem	16.030 zł.

w nrbr. II. poz. 24. e budż. kraj. na rok 1894 wstawia Sejm:

b) dla zarządu długu krajowego (dyurna) 4.505 zł.

Lwów, dnia 2. Stycznia 1893.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy;

Eustachy Sanguszek, m. p.

Sprawozdawca;

Tadeusz Romanowicz, m. p.

Członek Wydziału krajowego.